

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

SCLOVENECC

Vojno poročilo št. 965
Živahni letalski boji
30 nasprotnih letal uničenih - Uspešni boji v Fezzanu in južnem Tunisu

Glavni Stan Italijanski Oboroženih Sil objavlja:

Včeraj se je občutno pomnožilo sovražno delovanje nad libijskim nehom. Močne skupine so prestregli oddelki nemških lovcev, ki so v ponovnih živahnih bojih zbili 28 strojev, med njimi mnogo težkih bombnikov.

V Fezzanu so naši saharški oddelki uspešno vzdržali spopade s sunki nasprotnih mehaniziranih skupin.

Močni sovražni sunki so bili ponovno odbiti na južnem odseku tuniškega bojišča, kjer so imele napadajoče čete znatne izgube.

Sovražna letala so bombardirala Sfax: uničenih je bilo dve letali, eno od našega protiletalskega topništva, drugo pa od naših lovcev; en pilot je bil prijet.

V nekem nastopu proti pomorskim ciljem so nemški lovci zadeli in poškodovali dve ladji, med katerimi je bila ena vojna ladja.

Iz nastopov zadnjih dni se dveje naših letal ni vrnilo na svoja zadnja oporišča.

Hudi boji na vzhodnem bojišču

Sovjetski napadi na jugu, pri Stalingradu ter pri Ilmskem in Ladoškem jezeru so bili gladko odbiti
75 sovjetskih tankov uničenih

Hitlerjev glavni stan, 15. januarja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Težki obrambni boji na južnem odseku vzhodnega bojišča se z nezmanjšano srditostjo nadaljujejo.

Na odseku pri Stalingradu se nemške čete branijo v zagrizenih bojih proti nadaljnjim težkim sovražnim napadom. Uničenih je bilo 75 sovjetskih tankov, od tega 35 pri Stalingradu.

Tudi pri Velikih Lukah so izpodleteli sovražni napadi.

Jugovzhodno od Ilmskega in južno od Ladoškega jezera so bili Sovjeti v trdih bojih odbiti.

En nemški armadni zbor je v zadnjih treh dneh uničil 141 sovjetskih tankov.

Letalstvo je podnevi in ponoči podpiralo kopenske oddelke. Sovražnik je pri štirih lastnih izgubah zgubil 67 letal.

Pri poživilnem letalskem delovanju v Libiji so nemška letala v sreditih letalskih bojih sestrelila 28 letal.

Močni sovražni sunki v južnem Tunisu so bili pri težkih izgubah za sovražnika odbiti. Pri nekem letalskem napadu je izgubil sovražnik dve letali.

Nemška hitra bojna letala so v pristanišču Boni poškodovala en rušilec.

Po bombnem napadu na neko sovražno letalsko oporišče, so bili ugotovljeni obširni požari.

Berlin, 15. januarja. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da je v ofenzivni bitki, ki poteka te dni med Kavkazom in Donom, neka nemška napadna skupina zavzela več krajev.

Po točnih zadetkih nemškega topništva, ki

je hitro prisililo k molku sovjetske protitankovske topove, je 15 nemških tankov prešlo v napad, zlomilo sovražni odpor in zadalo nasprotniku težke izgube. Pri teh bojih so pustili rdeči na bojišču 500 mrtvih ter 22 bojnih voz.

Berlin, 15. januarja. AS. Na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča so nemški lovci včeraj sestrelili 59 sovražnih letal. Med temi značilni boji ni bilo zgubljen niti eno nemško lovsko letalo. Tudi v Severni Afriki so nemški lovci dosegli lep uspeh. Posrečilo se jim je zbiti 13 angleško-ameriških letal. Med njimi je bilo mnogo velikih bombnikov.

Zgodovinska povezanost Italije in Nemčije

Berlin, 14. jan. AS. »Nazional-Zeitung« piše o podrobnostih v zgodovinskem razvoju Italije in Nemčije. Poudarja zlasti, da se je narodno zedinjenje v obeh državah izvedlo ob enakih težavah ter ob istih pojavih. Po prikazu dogodkov v preteklih stoletjih, pripominja list, mlade italijanske in nemške generacije, ko gledajo na preteklost, ne morejo doumeti, da sta rimski imperij in rajh v sradnem veku propadla in postala skupek majhnih držav. O tem premišljujejo pa morata oba mlada naroda usmeriti odločno svoje mišljenje k sedanjosti, ki s tisoč glasov kliče k zedinjenju in pozbavitvi starih dogodkov. Iz zgodovine treh punskih vojn so se Italijani naučili, da se zmagoda seže samo po dolgih borbah, ne mence se za spremembe v dogodkih vojne in z ohranitvijo trdnice vere v narodno poslanstvo. Bitki pri Kanah je sledila bitka pri Zami. V 14 letih se je sreča

orožja obrnila in iz premagane vojske so se dvignile legije, ki so si priborile večno slavo. V Italiji majhnih monarhij se je spomin na te legije, ki so osvojile svet, začasno zabrisal, toda nikoli ni popolnoma izginil iz spomina dedičev in naslednikov Rima. Ta spomin živi in bo živel, dokler bodo obstajali Italijani, ki verujejo v poslanstvo Rima. Skozi temine časov se je ohranila vera v italijansko edinstvo in nemško edinstvo do danes in sedaj je močnejša ko kdaj prej. Obe državi, ki sta dobili v dogodkih svoje notranje politike in po krivica mirovnih pogodb tudi pobudo za rešitev svojih velikih narodnih vprašanj in ki sta našli v svojih voditeljih utelešenje svojih visokih smotrov, sta danes na bojiščih ter ju vzpodbujajo enaki spomini ter sta odločeni zaperstaviti se in premagati vse nevihte.

Italija odstopila Kitajski svoje posebne pravice

Rim, 15. jan. AS. Italijanska vlada je 11. januarja sporočila kitajski narodni vladi, da je zvesta tisti prijateljski in razumevalski politiki, ki je dobila stvarnega izraza v čl. 2 pogodbe o prijateljstvu in trgovini med kraljevino Italijo in kitajsko republiko z dne 17. novembra 1928 ter v celoti vrati naslednjih dejanj, sklenila v načelu vrniti svoje koncesije in odredi se posebnim pravicam, ki so jih dozdaj uživali njeni podaniki na Kitajskem. Italijanska vlada je prepričana, da bo ta

njen sklep ojačil vezi sodelovanja med obema državama ter da bodo zaradi njega odnosi med Italijo in narodno Kitajsko vedno bolj prijateljski na obojestransko korist. Italijanska vlada je posebno vesela, da ta njen prijateljski sklep sovpadajo z dnevom, ko se narodna Kitajska pod vodstvom svojega poglavarja, predsednika Vangčingveja postavlja ob bok japonskemu zavezniku in osnim državam v boju zoper skupnega nasprotnika.

Delovanje italijanskega letalstva ob Donu

Donsko bojišče, 15. jan. AS. Posebni dopisnik AS poroča: 8. decembra je letalstvo zagledalo močne premike v sovjetskem zaledju. Od takrat je letalstvo stalno nadziralo sovražnika. Ko se je začela bitka, so naša letala bila po sovražnih središčih, preko katerih je sovražnik dobival moštvo in gradivo. Dne 11. so naša letala spustila v zrak neki most preko Dona. Tudi drugi zasilni mostovi so bili uničeni. Nasprotno letalstvo se je redko zoperstavilo našim bojnim letalom, pač pa našim ogledniškim letalom, toda brez resnih posledic. Tako je bilo napadeno neko letalo, zadeto v motor in imelo dva člana posadke ranjena, pa je vendar pristalo. Italijansko letalstvo je tesno sodelovalo s pehoto. Tako je pri odločilnem napadu nekega našega bataljona pomagalo prisiliti Ruse k begu.

Včasih je sovražnik ob najslabšem vremenu napadel to ali ono našo postojanko. Naša letala so se spustila 200 m nizko in pomagala našim kopenskim silam. Včasih pa zaradi vremenskih razmer niso mogla nastopiti. To so

bili najhujši trenutki za naše letalce. Ne se vzdigniti, pomeni, ne udeležiti se odločilnega boja in ne nuditi pomoči bratrom, ki se dan in noč bijejo z nadmočno brutalno silo. S skrbjo so opazovali termometer in sledili vremenskim napovedim, želeli so si povratka sonca in pomladi, ki oživlja ljudi ter naravo. Kadar se je vreme izboljšalo, so bili piloti veseli, letališče je oživel. V kratkih urah zmečejo vseh 12 ton bomb pri 25-35 stop. pod ničlo. Dva dni so neprestano držali sovražnika v šahu in mu sledili, spuščali v zrak sovražne automobile in tanke, ter tako zadrževali sovražne napade. Sinji letalci so tudi prinašali živila in strelivo na sprednje postojanke. Ob neki priložnosti so pristali sredi najhujšega protiletalskega ognja blizu neke italijansko-nemške posadke, ki se je branila. Pripeljali so ji živila, orožje in strelivo, odpeljali pa ranjene. Letalci so tudi tisti, ki nudijo poveljstvu jasno sliko o položaju, precejujejo sovražno moč in sovražne namene. Oni dajejo dragocene podatke topništvu, kam naj strelja, kje so mostovi preko Dona in kje se nahajajo sovražni tanki.

»Dokazila o nasprotnikovih bedastocah«

London, 15. jan. AS. Včerajšnja »Dokazila o nasprotnikovih bedastocah« pravijo: London: »Daily Express« dne 18. decembra piše pod naslovom »Mussolini odstavil Bastica«: tole: Mussolini je odstavil generala Bastica, fašistovskega poveljnika v Libiji ter generala Viktora Ambrosija, načelnika glavnega stana italijanske vojske. Duce naj bi bil to storil po nasvetu nemških militaristov, da bi svoje vrhovno poveljstvo rešil generalov, ki jih preveča breznačelnost.

Radio London: Neki dopisnik pri zavezniškem vrhovnem poveljstvu v Afriki poroča o navodilih za vdajo, ki so jih dobili Francozi pri ujetem italijanskem častniku. Navodilo pravi: Naročite svojim ljudem, naj izpraznijo puške, naj vtaknejo kaj belega na konec cevi in naj vzdignejo roke.

Trdna odločenost Madžarske

Budimpešta, 15. jan. AS. Angleška in ameriška propaganda, piše »Pester Lloyd«, si umišlja, da bi mogla vplivati na madžarsko ljudstvo in spremeniti njegovo stališče. Madžari dobro poznajo zločinske angleške in ameriške načrte. Angleži in Amerikanci bi ob svoji zmagi obudili od mrtvih Malo zvezo na škodo Madžarske. Zato Madžari vedo, kako naj se ravna. Nikdar ne bodo mogli sodelovati s protievropsko politiko Anglije, zaradi katere se je ta zvezala z boljševizmom proti evropski omiki. Prav je, če enkrat za vselej ponovimo, da misli madžarsko ljudstvo še naprej neomajno korakati ob boku osonih držav, ker ve da je na pravi poti in ker se zaveda, da izpolnjuje svojo zgodovinsko nalogo, to je, da brani evropsko celino zoper boljševiško divjaštvo. Zaradi tega boja se madžarsko ljudstvo strinja zgrinja okoli svojih poglavarjev, ki ga peljejo po poti veličine in blaga.

Neredi v Boliviji

Buenos Aires, 15. jan. AS. Novi veliki neredi so te dni izbruhnili v rudarskih okrajih Bolivije, kjer se nahaja ameriško vojaštvo. Doga stanja je prišlo, ker so se bolivijski rudarji uprli, da bi prišli njihovi rudniki pod nadzorstvo ameriških tehnikov ter strokovnih delavcev. Komaj so izbruhnili nemiri, so že bolivijske oblasti dovolile, da lahko ameriške čete vderejo v to področje ter prepričajo še hujše nered. V pokrajini Huanumi, kjer so bili neredi posebno hudi, je prišlo do spopadov med ameriški vojniki ter rudarji. Ker se rudarji ne morejo upreti sili orožja, so začeli s pasivno resistenco in nečesto izkopati tolikšne dnevene količine rude, kakor jo zahtevajo ameriški tehnik.

Slovaška delegacija v Sofiji

Sofija, 15. jan. AS. Danes bo prispela v Sofijo slovaška gospodarska delegacija na pogovore o slovaško-bolgarski trgovski izmenjavi v letu 1943.

Pomen narodne Kitajske

Peking, 15. jan. AS. Važnost, ki jo igra severna Kitajska pri nadaljevanju sedanje vojne za Veliko Azijo, je bila poudarjena v radijskem govoru glasnika političnega sveta severne Kitajske Vang Ji Tanga, ki je poudaril, da bo severna Kitajska v sedanjem sporu velika dobaviteljica surov. V ta namen je treba v največji meri pospešiti vse vire, na katerih je bogato to ozemlje. S tem bo severna Kitajska poplačala odkrito japonsko sodelovanje, ki se je pokazalo pri odstopu njenih posebnih pravic na Kitajskem. Nato je govoril o pomenu vojne, ki bo dovedla do celotne izločitve angleško-ameriškega vpliva ne le iz Kitajske, marveč iz cele vzhodne Azije. Japonska si je v prvem letu vojne zagotovila proti svojim sovražnikom nepremagljivo postojanko. Tudi industrija na severnem Kitajskem napreduje, pa se bo morala še bolj razviti in čim več izdelovati.

Velikodušnost kmetov v Bački

Budimpešta, 15. januarja. AS. Kmetijci v Bački, ki so dobili denarne nagrade za napredek v kmetijstvu, zlasti za dosežene uspehe pri žetvi, so s spontano plemenito gesto naklonili te vsote družinam vojakov, ki se bore na vzhodnem bojišču. Izjavili so, da je povečanje žitnega pridelka, zlasti v vojnem času, prva dolžnost od vseh kmetov. To plemenito dejanje so začeli takoj poenemati tudi številni madžarski kmetje, ki so prejeli nagrade od kmetijskega ministrstva.

V Londonu zopet pišejo o drugem bojišču

Stockholm, 15. jan. AS. Iz Londona poročajo, da je »Ewening Standard« danes ponovno začel pisati o drugem evropskem bojišču, zatrjujoč, da je to edina možnost za zaveznike, ki hočejo premagati Os in dobiti vojsko. Angleško javno mnenje pa se ne strinja s tem, ker so mnogi optimisti, ki mislijo še vedno, da bi bila sprožitev drugega bojišča v Evropi možna, na drugi strani pa je zopet zelo mnogo prebivalstva, ki je skeptično v tem pogledu, ker se zaveda velikanskih težkoč, ki ti jih prinese drugo bojišče.

Anglija še nima uspešnega orožja za boj proti podmornicam

Rim, 15. januarja. AS. V svojih včerajšnjih izdajah se londonsko časopisje vrača k vprašanju podmorniškega vojskovanja in o njem piše še bolj vznemirljivo kakor doslej. Med drugim piše, da Anglija še vedno ni dovolj oborožena, da bi učinkovito mogla odstraniti nevarnost. »Nemčija«, pišejo angleški listi, »razpolaga z nad 500 podmornicami in v svojih ladjedelnicah zgradi vsak dan eno novo.«

»Daily Mail« piše: »Potekli so trije meseci, odkar je angleška vlada ustanovila poseben odbor za vojskovanje proti podmornicam. Kaj pa je ta odbor doslej storil? Boleča resnica je, da se nam ni posrečilo potopiti niti majhnega dela podmornic in da jih ima Nemčija vedno več. Dolgo ne smemo več čakati.«

»Daily Express« svetuje vladi, naj takoj ukaže delati nove hitre ladje, ki bi bile primerne za boj s podmornicami. Treba je opustiti vsa nasprotovanja proti temu. Tudi mi moramo prevzeti tiste načine v izdelavi ladij, kakor se je zanje odločil Hitler, da je pospešil izdelavo.

Košakova izjava v Berlinu

Berlin, 15. jan. AS. Pri sprejemu v čast hrvatskemu finančnemu ministru Košaku je imel nemški finančni minister pozdravni nagovor, na katerega je odgovoril hrvatski minister, ki je izjavil, da je ponosen na mesto, katerega zdaj zavzema Hrvatska kot članica nove evropske organizacije, ki izpolnjuje svojo zgodovinsko nalogo za obrambo evropske celine. Nemški minister je v svojem govoru omenil, da se je Hrvatska takoj spočetka postavila na stran osonih sil v gigantski borbi, v kateri se bo izoblikovala nova Evropa.

Domača vlada v Tunisu

Tunis, 15. januarja. AS. V namen, da bi prilagodil življenje sedanjim okoliščinam, je tuniški bej sestavil vlado, v katero je poklical znane tuniške osebnosti. Za ministrskega predsednika je bil imenovan M. Ahmed Šenik, ki bo pristojen za trgo-

vino, obrt, gospodarstvo, za notranjega ministra je bil imenovan dr. Materi, dober poznavalec tuniškega vprašanja in narodnih stremeljenj, pravosodni minister je postal Salah Farhad, ki naj reformira tuniško pravo. Ahmed Šenik je dejal zastopnikom tiska: Če naj bo uspešno delo, katerega smo začeli, nam morajo pomagati vsi Tunizjani po volji našega suverena, da bi čimbolj izboljšali tuniškem ljudstvu njegov gospodarski, politični in socialni položaj.

Zimska oprema nemških vojakov

Berlin, 15. jan. AS. Po izkušnji iz prejšnje zime je nemško vrhovno poveljstvo posebno močno in toplo opremilo vojake, ki se borijo na vzhodnem bojišču. Nova obleka ter oprema je narejena tako, da vojskujoče se čete kolikor mogoče malo čutijo ostrino zimskega podnebja. Vsak vojak je tako dobil močne škornje, krznene ovjalke, hlače iz nepremoljivega blaga ter široke plašče, ki jih ščitijo pred vetrom in snežnim viharjem. Ti plašči so izdelani tako, da ščitijo tudi tiste dele obraza, ki morajo biti vedno odprti ter imajo tudi kapuce, ki se jih vojaki lahko poslužijo, kadar je treba. Vojakom so bile razdeljene tudi močne rokavice. Nova oprema je bila proučena in izdelana tako, da ne škoduje vojakom in četam pri gibanju ter jim ne preprečuje vida in sluha.

Boji na Kitajskem

Tokio, 15. jan. AS. Glavni cesarski stan sporoča, da je bilo v Tapiehu blizu province Hupen uničenih v drugi polovici decembra okoli 50.000 žungljskih vojakov pod poveljstvom generala Litsungiena, ki je poveljnik petega kitajskega vojnega okrožja. Po dosedanjih poročilih so bile uničene važne strateške postojanke. Kitajci so imeli 6500 mrtvih, 1500 ujetih, poleg tega je bilo zaplenjenih 9 topov in mnogo vojnega gradiva.

Millanove težave

Tetuan, 15. januarja. AS. Angleški minister za Severno Afriko Mac Millan je izjavil, da Anglija kakor tudi Združene države upata in računata na bližnji sporazum med francoskim generalom De Gaullem in Giraudom. Mac Millan pa je priznal, da bo potrebna diplomatska priprava, preden se bosta mogla sestati Giraud in De Gaulle. Mac Millan je naravno zagovarjal judovske koristi in ukrepe, ki morajo biti sprejeti v francoski Afriki v njihov prid, kajti drugače ni mogoče zadostiti želji Združenih držav ter Anglije. Mac Millan je dodal, da zavezniske vlade lahko priznajo le prehodno in dejansko stanje sedanjega francoskega režima v francoski severni in zahodni Afriki in da ne bo mogla dobiti popolnejšega priznanja nobena vlada, ki bi se ustanovila na podlagi sporazuma med Giraudom in De Gaullem.

Naročajte »Slovenca«!

Zanimiva angleška priznanja

Rim, 15. januarja. AS. Angleški radijski komentar Bartlett je izpovedal včeraj nekaj zanimivih priznanj o vojaškem položaju. Govorec o sedanjem stanju na vzhodnem bojišču je angleški komentator dejal: ne ememo pozabiti, da so imeli Sovjeti ogromne izgube. Priznati je treba, da imajo Nemci v rokah vse glavne železniške zveze v državi. Nekega dne, ki ni več daleč, se bo morala sovjetska ofenziva ustaviti. Nikakih znakov ni, ki bi kazali, da bi mogla Nemčija na vzhodnem bojišču doživeti zlom. Nasprotno, Nemci bodo bodoče mesece zadali nove težke udarce rdeči armadi.

Tudi angleška revija »Sphere« kritizira sovjetsko propagando, ki sporoča, da so rdeče čete zavzele nekaj nemških postojank. Iz poročil, ki jih imamo o bitki na vzhodnem bojišču tako pripominja list — izhaja, da so ti kraji še zelo blizu bokov nemške armade. Ista revija tudi kritizira sovjetske astronomske številke o izgubah nemške vojske. List upravičeno pripominja, kako morajo imeti Sovjeti tako natančne podatke o nemških izgubah, ko pa se vršijo erditi boji na tisoč milj dolgem bojišču. Za nas Angleže so sovjetske številke neresljiva uganka.

Chiaramenti ed aggiunte all'ordinanza per gli stranieri nella provincia

Pojasnila in dodatki k naredbi za tučje v pokrajini

Diamo il testo di un'importante ordinanza, emanata dall'Alto Commissario, e che sarà pubblicata nel prossimo numero del Bollettino Ufficiale per la Provincia di Lubiana:

Art. 1.

I termini indicati all'art. 25 dell'ordinanza dell'11 dicembre 1942-XXI, n. 228, per le persone al 1° gennaio già si trovavano nella Provincia, sono prorogati al 31 marzo 1943-XXI per gli adempimenti da prestarsi:

- a) da coloro che siano in possesso della cittadinanza di altro stato;
- b) da coloro che si siano trasferiti nella Provincia posteriormente all'11 aprile 1941-XXI;
- c) dagli apolidi, salvo che trattisi di persone che possedessero la cittadinanza dell'ex stato jugoslavo.

Art. 2.

I termini indicati agli articoli 26, 27 e 28 dell'ordinanza 11 dicembre 1942-XXI per gli adempimenti da prestarsi da terzi, relativamente alle persone indicate nell'articolo precedente ed ai rapporti di ospitalità, di servizio o di cessione di immobili costituiti anteriormente al 31 marzo 1943-XXI, sono conseguentemente prorogati al 1° aprile 1943-XXI. Gli adempimenti vanno riferiti alla situazione esistente al 31 marzo 1943-XXI.

Art. 3.

Sono sospesi ad ulteriori disposizioni i termini per gli adempimenti da prestarsi da parte e relativamente alle persone che pur non possedendo gli altri requisiti richiesti all'art. 2 dell'ordinanza dell'11 dicembre 1942-XXI, n. 228, fossero residenti e si trovasse, alla data dell'11 aprile 1941-XXI, nei territori annessi al Regno col R. Decreto-Legge 8 maggio 1941-XXI, n. 291.

Art. 4.

Non si considerano stranieri, agli effetti previsti dall'ordinanza 11 dicembre 1942-XXI, ancorché si trovino nelle condizioni previste all'art. 1° dell'ordinanza stessa, la moglie non separata ed i figli minori conviventi di coloro che si trovino nel-

le condizioni stabilite all'art. 2° della medesima ordinanza.

Art. 5.

La presente ordinanza entra in vigore il giorno della sua pubblicazione nel Bollettino Ufficiale per la Provincia di Lubiana.

Objavljamo besedilo važne odredbe, ki jo je izdal Visoki komisar in bi jo objavljena v prihodnji številki Službenega lista za Ljubljansko pokrajino:

Cl. 1. Določbe iz člena 25 odredbe z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228 se za osebe, ki so 1. januarja že bile v pokrajini podaljšujejo do 31. marca 1943-XXI zaradi prikladne izpolnitve: a) za tiste, ki že imajo državljanstvo katere druge države; b) za tiste, ki so prišli v pokrajino po 11. aprilu 1941-XXI; c) za tiste, ki so brez državljanstva, razen če gre za osebe, ki so imele državljanstvo bivše jugoslovanske države.

Cl. 2. Določbe členov 26, 27 in 28 naredbi z dne 11. decembra 1942-XXI, za katerih izpolnitev morajo poskrbeti tretje osebe, to je osebe, ki so navedene v predhodnem členu in v gostinskem razmerju v službenem razmerju, ali pa v stanju odstopa nepričasnemu predhodno 31. marca 1943-XXI se tako podaljšujejo do 1. aprila 1943-XXI. Izpolnitve se bodo nanašale na položaj, kakor bo obstojal 31. marca 1943-XXI.

Cl. 3. Odločene so nadalnje določbe in roki za izpolnitev od strani oseb, ki dani niso posebej zahtevke iz člena 2 naredbi z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228, ki so bivalne ali pa so se dne 11. aprila 1941-XXI nahajale na ozemlju, ki je bilo priključeno s kraljevim zakonskim ukazom z dne 5. maja 1941-XXI št. 201.

Cl. 4. Ne smatrajo se za tučje po učilih, predvidenih z naredbi z dne 11. decembra 1942-XXI, dani spadajo pod določbe člena 1 iste odredbe, žena, ki ni ločena in mladoletni sinovi, bivačji s tistimi, ki spadajo pod določbe člena 2 omenjene naredbi.

Cl. 5. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

svojem zaupniku ali pa po gostitelju, ki ga oskrbuje. Kadar pa je ovira odstranjena, se mora tučje predstaviti osebno, da potrdi podano prijavo.

O podani prijavi bo oblast, ki jo je sprejela, izdala posebno potrdilo, ki je dokazilo opravljeni dolžnosti.

Poleg obvez, ki jih imajo tučji, imajo obveze tudi tisti, ki so v posebnih razmerjih z njimi.

Tako morajo hotelirji in tisti, ki vodijo vzgojne zavode, naučne zavode in zaklonske, razne bolnišnice in okrobovališča, civilne ali verske skupnosti, tisti, ki dajejo bivališča za plačo, tako n. pr. stanodajalci, opozoriti tučja k dolžnosti, ki jih ima, da stori prijavo in zato morajo nadzirati, da tučje to izjavo poda, ker morajo zahtevati, da jim tučje 24 ur po sprejemu na bivanje, izroči potrdilo, izdano od oblasti in ki se vpiše v spisek oseb, ki v hiši ali stanovanju biva.

Če pa tučje ne predloži potrdila, tedaj morajo te osebe same isto oblast o tem obvestiti v 24 urah.

Tisti, ki sprejmejo tučje v lastno odvisnost kot nameščence, delavce, služabnike itd., morajo prav tako splošne podatke v treh dneh po sprejetju v službo, sporočiti oblasti, kadar pa tučje zapusti službo, morajo v 24 urah sporočiti nehanje službenega razmerja. Vendar pa je treba ugotoviti, da taka prijava službodajalca, ki sprejme tučja v službo, ne razbremeni slednjega od obvez, da mora stori lastno prijavo.

Nazadnje mora sleherni, ki pod kakršnimi koli naslovom tučjem daje v last ali v izrabo nepremičnine, mestne ali podeželske v pokrajini obvestiti o tem oblast v 10 dneh.

Zgoraj omenjene odredbe se izvajajo od 1. januarja.

Ostaja še, da se uredi položaj tistih, ki so bili poprej pod določbami, zgoraj omenjenimi in zato skrbje členu od 25 do 28 iz tretjega poglavja naredbi z dne 11. decembra 1942-XXI, št. 228.

Predvsem se bodo tučji, ki se že nahajajo v pokrajini, morali opremiti s potnim listom ali pa z drugim dokumentom prav iste veljave za identifikacijo, iz katerega izhaja položaj državljanstva.

Tak dokument mora biti izdan od oblasti države, kateri tučje pripada in če gre za osebo brez državljanstva, od tiste države, kjer ima stalno bivališče. Ti se morajo predstaviti oblasti, da podajo izjavo o bivanju.

Rok za opremo z dokumenti o identiteti in za prijavo je bil podaljšan s členom 1 naše gornje naredbi do 31. za tiste, ki so državljani kakšne tuje države ali brez državljanstva, pa naj bo rok njihovega bivanja v pokrajini kakršen koli. Treba je ugotoviti, da 1. januarja tuje države tudi tisti, ki so do aprila 1941 imeli jugoslovansko državljanstvo in so nato pridobili državljanstvo kakšne druge države (nemško, hrvatsko, madžarsko itd.).

Prijave in sporočila za vodenje registra prebivalstva

Da se izognejo zagroženim globam, opozarjamo občane, družinske poglavarje in poglavarje zajednic na naložene jim in spodaj navedene dolžnosti glede prijav in sporočil, ki jih morajo vlagati pri anagrafskem uradu zaradi pravilnega vodenja registra prebivalstva, ki je uveden v vseh občinah pokrajine od 1. avgusta 1941-XXI dalje z naredbi Visokega komisarja z dne 12. avgusta 1941-XXI št. 84.

1. Spremembe stalnega bivališča

Kdorkoli se doseli v občino iz druge občine te pokrajine ali iz druge pokrajine Kraljevine ali iz inozemstva z namenom, da bo v njej stalno bival, mora to prijaviti anagrafskemu uradu najpozneje v 10 dneh po doselitvi.

Prav tako se mora odjaviti pred svojim odhodom pri tem uradu, kdor se izseli v drugo občino te pokrajine ali v drugo pokrajino Kraljevine ali v inozemstvo z namenom, da se tam stalno naseli.

2. Spremembe v sestavi družine ali zajednice

Vsak družinski poglavar ali poglavar zajednice mora v 10 dneh prijaviti mestnemu anagrafskemu uradu vsako spremembo v številu članstva družine ali zajednice, če te spremembe niso posledica ženitev, rojstev ali smrti.

Enake prijave kakor družinski poglavarji (na isti način in v istih rokih kakor ti) morajo napraviti tudi uprave, uradi in javne ustanove (civilne in vojaške), tudi one z avtonomno ureditvijo, ter javne in privatne ustanove, ki so podvržene državnemu skrbstvu, nadzorstvu in pregledu, čijih vzdrževanje podpira država s

Osebe, ki nimajo državljanstva, so predvsem tisti, ki do aprila 1941. leta niso imeli nobenega državljanstva ali pa so imeli državljanstvo ki ni bilo jugoslovansko, in so ga potem izgubili, kakor reimo Poljaki.

Zatiste pa, ki so imeli do aprila 1941 jugoslovansko državljanstvo ali ki med tem niso pridobili nobenega tuje državljanstva, napravi uredba z dne 11. dec. 1942-XXI št. 228 zelo važno distinkcijo. Če so namreč ti bili rojeni ter pristojni do 11. aprila 1941-XXI na ozemlju, ki je bilo priključeno italijanskemu kraljestvu ter so poleg tega prebivali 15 let na tem ozemlju in so tudi tukaj prebivali ob tem času, se ne smatrajo kot tučji; v vseh drugih slučajih pa so zanje obvezne uredbi za tučje.

V tem oziru se je zgodilo v mnogih slučajih, da je mož ozir. oče bil prišel med domačine in v t. ni pripadel odgovarjajočim uredbam glede tučjev, med tem ko se žena in mlajši sinovi lahko padli v iste pogoje (reimo, ker so bili druge rojeni). S členom 4 nove uredbi, ki smo jo zgoraj prinesli, pa se natančneje določa, da neločena žena (zakonito ali dejansko) ter mlajši sinovi, ki prebivajo skupaj s tistimi, ki se nahajajo v predorenjenih pogojih s členom 2 naredbi 11. dec. lanskega št. 228, se ne morejo smatrati kot tučji, tudi če so rojeni na ozemlju, ki je bilo priključeno italijanskemu kraljestvu in niso bili pristojni in stalno bivačji že 15 let ter bi se nahajali tukaj v času okupacije. To pojasnilo ima svoj izvor v smislu za družinski skupnost, in bo odzvelo skrb precejšnjemu številu oseb, ker gre tukaj za interpretacijsko normo, je jasno, da se to mora smatrati v veljavi že od 1. jan., ko je stopila v veljavo ta odredba.

Pri rednem položaju tistih, ki so imeli do aprila 1941. jugoslovansko državljanstvo in niso med tem pridobili državljanstvo katere druge države, ter imajo pogoje, ki jih predvideva čl. 2 uredbi z dne 11. decembra 1942-XXI št. 228 nova uredba Visokega komisarja navaja še druge važne pojasnile. V veljavi ostane, kar se tiče učinkov naredbi, ter dokler ne pride vmes zakon o državljanstvu, ki jih lahko pripusti, v večjem ali manjšem obsegu, k italijanskemu državljanstvu, razlikovanje med tučjem in netučjem; v novi uredbi pa se uvaja znatna razlika kar se tiče obveznosti prijave ali pa pojasnila glede bivanja: za tiste, ki so se priselili po italijanski okupaciji, je rok podaljšán, kakor tudi za druge tučje do 31. marca; za druge, to je za tiste, ki so že bili stalno bivačji v pokrajini v času okupacije, je ta obveznost prekinjena do nadaljnjih ukrepov.

Glede na zgoraj navedeno podaljšanje, ki je bilo uvedeno z ozirom na težave, ki so nanje naletele mnogi zaradi preskrbe istovetnostnih dokumentov, je prav tako podaljšana stopitev v veljavo čl. 26, 27, 28 III. poglavja (začasne določbe) uredbi z dne 11. dec. 1942-XXI, 22, in sicer v smislu novih določb. To zadeva hotelirje in tiste, ki načelujejo učnim zavodom, zavetiščem, oskrbovališčem, civilnim ali verskim obcestvom in ki na splošno dajejo stanovanje za mezdo, medtem ko morajo izpolnjevati od zdaj naprej, kar je predpisano in zgoraj pojasnjeno pri konfrontiranju oni, ki so prišli v pokrajino od 1. januarja dalje — in za te tučje ni podaljšán noben rok in uredba je zanje že v veljavi; prav tako bodo morali izpolniti vse obveznosti pri konfrontiranju tučjev, ki jih določa čl. 1. nove uredbi le od 1. aprila t. l. dalje. Pri tem bodo morali seveda vzeti za podlago položaj svojih gostov ob 31. marcu. Ne bodo pa imeli nobene obveznosti kar se tiče oseb, ki jih omenja čl. 3. nove uredbi, dokler ne bodo izdani novi ukrepi.

Enako tisti, ki najamejo po 1. januarju v lastno službo tučje, ki so prišli po tem datumu v pokrajino, morajo sporočiti oblastem ta najem v roku treh dni ter v roku 24 ur po prestopu službe. Za tučje pa, ki so se 1. januarja že nahajali v pokrajini, se bo prijava morala narediti 1. aprila, seveda za tiste, ki so še v službi ali pa so jo opustili 31. marca. Za tiste pa končno, ki jih navaja čl. 3. nove uredbi, ne obstoji nobena obveznost, dokler ne pridejo že omenjeni novi ukrepi.

In končno tisti, ki so oddali pred 31. marcem t. l. v last ali v uporabo nepremičnine, ki leže v pokrajini, kakemu tučju, ki ga navaja čl. 1. nove uredbi, morajo javiti to oddajo 1. aprila, seveda če je oddaja še aktualna 31. marca. Za izvršene oddaje pa je za tučje, ki so prišli v pokrajino od 1. januarja, uredba že v veljavi, kakor je zgoraj pojasnjeno, in se morajo te oddaje prijaviti v 10 dneh oddaje same. Nobena prijava pa se ne zahteva od novih ukrepov zaradi oddaj nepremičnin osebam, ki jih navaja čl. 3. nove uredbi.

Resnično važen problem, ki ga ni tako lahko rešiti, ostane še vedno in bo še vedno za mnoge ostal: vprašanje namreč o obveznosti za prekrbo istovetnostnih dokumentov v roku, ki je podaljšán do 31. marca, zlasti za tiste, ki so do aprila 1941-XXI imeli jugoslovansko državljanstvo, bili pa pristojni v kraj, ki ni priključen italijanskemu kraljestvu. Za te morajo izdati istovetnostni dokument oblasti one države, kjer imajo ti sedaj svoje stalno bivališče. Če gre torej za osebe, ki slučajno bivajo v pokrajini,

Snežni meteži na Pavlov dan

Ljubljana, 15. jan.

Danes 15. januarja goduje sv. Pavel pušcavnik, ki ni sicer med vremenskimi pratikarji znamenovan kot kak mejniki, toda je v tolik pomemben, da je prav za Pavla Pušcavnika Herschel napovedal sneg. Čez deset dni bo sv. Pavel, apostol, ki je pri vremenarjih poznat kot mejniki, da se zima takrat rada preobrne, navadno na boljše, tu in tam celo na slabše, da šele nato pritise pravcati mraz in prava zima zagospodari, toč na ta dan se navadno že berači povprašujejo, tolažec se: »Danes je sv. Pavel, ki zimo obesi na kavelj. — Drug drugega berač že sprašuje, kje da je zimo prestal.«

Zadnje dneve je bilo kar dovolj snega. Toda ponovi, zlasti pa od 4 jutraj naprej pa se je vsula izpod neba silna količina snega. V nekaj urah ga je namelo do 10 cm. v zadnjih 24 urah pa smo dobili do 15 cm nov snežne odeje. Po ravninah je sedaj snežna plast dosegla že višino do 25 cm. Po nekod pa je naneslo snega celo do pol metra in še več. Iz Kočevskega prihajajo kratka poročila, da so tam zadnje dneve divjali silni snežni viharji in je po gozdovih snega do 1 m visoko. Tudi po nortraniških gozdovih in dolinah je silno mnogo snega. Na Blokah so velik zameti.

Danes jutraj je snežni metež, ki je bil prav silovit zlasti od prvih dopoldanskih urah od 7 do 9 ure, močno oviral tramvajski promet. Tramvaj je jutraj komaj zmagoval vožnjo in so ljudje morali potrpežljivo čakati na vsak voz. Mestni delavci so že zgodaj hiteli pospravljati sneg po glavnih cestah in po glavnih prometnih točkah, posebno na raznih križiščih v središču mesta. Zivileški trg je danes samotaril in životaril.

a so stalno bivačje v drugi državi, se bodo te osebe morale oskrbeti z dokumenti pri pristojnih notranjih ali pa konzularnih oblasteh. Če gre pa, kakor je v to večini primerov, za osebe, ki so se naselile v pokrajini, morajo dostaviti odgovarjajoče občine, ki morajo že zdaj organizirati vse potrebno za izdajanje tovrstnih dokumentov.

Vprašalo se je, če je ta dokument lahko tudi osebna izkaznica. Odgovor je bil negativen, v kolikor osebna izkaznica ne vsebuje omenbe državljanstva. Po drugi strani pa morajo občine biti v stanju, da izdajajo izjave tistim, ki so se naselili v Ljubljanski pokrajini po italijanski okupaciji.

Naa podlagi prijav, ki so jih predložili svoj čas zainteresirani glede uporabe uredb z dne 4. junija 1941-XXI št. 38, ki je obvezovala vse priselence, da se prijavijo občini, ter na podlagi čl. 8 uredbi z dne 11. septembra 1941-XXI št. 97, ki jo razširjala obveznost prijavljanja tudi na tiste, ki bi dali stanovanje priseljenim osebam, je treba reči, da tisti, ki še niso zadostili tej obveznosti, je prav, da ji takoj zadostijo v svojem lastnem interesu ter se tako izognejo predvidenih sankcij, ki so določene pri prijavljanju tučjev. Za izdajanje potrdil, ki se nanašajo na državljanstvo, bodo občine morale upoštevati vsak koristen dokument, v prvi vrsti potne liste ali pa dokumente o bivšem jugoslovanskem državljanstvu, potrdila o pristojnosti h kakoli občini bivše jugoslovanske države, kajti državljanstvo je bilo tam pogoj za pristojnost. Kar se tiče državnih uradnikov, ki imajo dokumente ali potrdila o pristojnosti v javnih uradih, jim moremo ti uradi izdati potrdilo, ki nudi elemente, ki so razvidni iz osebnostnih podatkov. Tisti pa, ki jim ne bi bilo mogoče dokazati svoje lastno stanje, se bodo morali obrniti na konzulat tiste države, na katerega ozemlju stoji občina, kamor je oseba pristojna, da dobi odgovarjajoče potrdilo. Vsekakor čl. 80, ki grozi s kaznijo zapora dveh mesecev, samega ali pa še zraven z denarno kaznijo do 5000 lir za tučja, ki bi bili brez predpisanih dokumentov, jemlje tudi v obzir težak slučaj opravičene ovire. Dobro pa je povedati, da nemožnost preskrbeti si istovetnostne dokumente ne opravičuje na noben način tučje, da ne bi prijavil svojega bivališča.

Drugo vprašanje, glede katerega se je zaprosila pojasnila, se nanaša na tolmačenje odločb čl. 2 uredbi z dne 11. decembra 1942-XXI, št. 28, in sicer kar se tiče zahteve o dejanski navzočnosti v Ljubljanski pokrajini ali pa na katerem drugem jugoslovanskem ozemlju, ki je bilo priključeno kraljestvu dne 11. aprila 1941-XXI pri tem se navaja primer tistega, ki bi se podal na poslovno potovanje ali na potovanje zaradi družinskih zadev za nekaj dni v kakšen drug kraj ali pa če bi se nahajal pod orožjem. Jasno je, da v tej prilicini in opravičeni začasni odsotnosti se ta oseba mora smatrati kot navzoča, če ima na ozemlju, priključenem h kraljestvu, istočasno, lastno hišo in lastno družino.

Drugo tako vprašanje, ki se tiče pristojnosti in se še vedno nanaša na čl. 2, nove naredbi, je vprašanje, če se mora smatrati kot pristojen samo tisti, ki je imel v času okupacije pristojnost občine v pokrajini ali pa v drugih ozemljih, ki so bili priključeni kraljestvu, ali tudi tisti, ki je imel sicer tako pristojnost, dobil jo je za zaradi javne službe. Jasno je, da je zaradi pomanjkanja restriktivnih ali limitativnih distinkcij, treba smatrati za pristojnega tako prvega kakor drugega.

Vprašalo se je tudi, če se razume za stalno bivanje 15 let nepretrgano bivanje. Glede tega se pojasnjuje, da pojem stalnega bivanja ne more biti omajen od kratke ali slučajne odsotnosti, ki ni združena s preselitvijo stanovanja ali družine, tako, da kakšna kratka odsotnost, ki se je izvršila v 15 letih pred 15. aprilom 1941-XXI, ni ovira, da bi koga smatrali za odsotnega.

Treba je končno pojasniti, da v izrazu čl. 9 »Kdorkoli bi prevzel pod svojo odvisnost tučje, so mišljeni tudi javni uradi, ker uredba ne razlikuje med javnimi ali privatnimi delodajalci.

S tem mislimo, da so pojasnjeni razni dvomi, in je treba dodati samo še to, da naj si prizadeži prizadevajo izpolniti dana določila, ne da bi čakali za izpolnitev zadnje ure zadnjega dne. To pravimo zato, da se prepreči gneča v uradih ter da se prepreči istočasno sankcioniranje uredbi.

GOSPODARSTVO

Koliko stane vojno gospodarstvo Švice. Poleg direktnih vojnih stroškov za vzdrževanje straže na svojih mejah ima Švica tudi znatne stroške za vojno gospodarstvo v notranjosti. Do konca septembra 1942 so znašali stroški zveznih uradov za vojno gospodarstvo 948,9 milij. švicarskih frankov. Ta vsota vsebuje vse stroške za nakup blaga, zgradbo skladišč, nakup tovornih vagonov in parnikov itd. Upravni stroški sami so znašali 31,4 milij. frankov. Uradi so s koncem septembra zaprosili 2,069 nameščencev in 156 strokovnjakov. Dohodki od prodaje, najemov, kazni itd. so znašali samo 751,6 milij. frankov.

Hrvatska letina tobaka. Te dni se je začel odkup tobaka na Hrvatskem letine 1942. Donos tobaka je bil zelo dober in cenijo nakupno vrednost na 300 milij. kun in sicer za količino 300 vagonov.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 16. januarja: Marcel I., papež in mučenec; Bernard, mučenec; Priscila, sveta žena; Oton, mučenec.

Nedelja, 17. januarja: Anton Pušavnik; Leonila, mučenica; Julij, škof.

Novi grobovi

† Franc Fink. V Ljubljani je umrl 13. januarja g. Franc Fink, Pokopali so ga v petek na pokopališču pri Sv. Križu.

† Antonija Šapla. V 93. letu je v Ljubljani umrla gospa in mati Antonija Šapla roj. Lovrenčič. Pokopali so jo v petek popoldne pri Sv. Križu.

† Bronkica Langerholz. V Ljubljani je umrla mala Bronkica Langerholz. Pokopali jo bodo v soboto ob 3 popoldne izpred viske cerkve.

† Franciška Benedik. V Ljubljani je umrla v 85. letu gospa in mati Franciška Benedik roj. Vrhovnik. Do 16. januarja ob 11 bo ležala na domu v Slajmerjevi ul. 5, nato pa na Zalah, kjer bo v soboto ob pol 3 pogreb iz kapele sv. Petra.

† Janko Mole. V Šmarjeti pri Novem mestu je v 68. letu umrl posestnik in trgovec Janko Mole. Pokopali so ga v petek popoldne.

Naj sveti rajnim večna Luč, vsem ki žalujejo za njimi naše sožalje!

Lagerlöff: Dekle z Močevja

Večje število delavcev za spravljanje snega s cest potrebuje mestno cestno nadzorstvo. Čimprej naj se javijo v uradu v sobi št. 1 na levi v pritličju na Ambroževem trgu št. 7 med uradnimi urami od 8 do 12 in od 15 do 18. Vsak naj s seboj prinese delavsko in družinsko knjižico.

Večje število voznikov za odvažanje snega potrebuje mestno cestno nadzorstvo. S parom konj in predpisanim kasonom naj se čimprej zglasijo ob 7 jutraj pred uradom na Ambroževem trgu št. 7.

— Ze tri dni snži, Herschel ima v bistvu prav, ko je napovedal za dan sv. Pavla puščavniški sneg. Tako je zapisano tudi v priliki, ko je za ta dan postavljeno temno znamenje snega. V četrtek je bila zaznamovana podnevi maksimalna temperatura —3,8, v petek temperaturni minimum —5,2. Takole v petek od 4 jutraj je začelo močno in neprestano snežiti. V zadnjih 24 urah je padlo do 15 cm novega snega. Vsa snežna plast je v ravnini dosegla že 40 cm, ponekod pa že pol metra in v kočevskih gozdovih, kakor je prišlo kratko poročilo, imajo že nad meter snega. V zadnjih 24 urah je bilo 14,9 mm padavin ali kratko toliko vode. Barometer je od četrta na petek padel na 757 mm.

— V nedeljo popoldne bodo igrali v Drami Gregorinov »Oče naš...« Začetek bo ob 14. — Cene so znižane!

Lagerlöff: Dekle z Močevja

— Znani Haggardov roman »Rožna svetla« je izšel te dni. Knjigo krasi številne in lepe ilustracije, ki še bolj kot izvrstni opisi samih pričevo vse križarskih vojn bralecu pred očmi. — Skozi vse viharne dogodke vojn za posest Jeruzalema pa se prepleta čudovito lepa zgodba ljubezni dveh esekških vitezoj Godviena in Wulfa do lepe balbeške princese. Sultan Salah-ed-din je plemenit in viteški razsodnik v mnogih sporih in spletkah. Knjiga »Rožna svetla« je tako lepo, napeto branje, da bo vsakemu najlepše razvedrilo! — Knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah!

— Zakaj smo imeli lani tako dobro sadno letino in kako nam je koristila lanska huda zima?

Lanska sadna letina, pa ne samo v Ljubljanski pokrajini, ampak tudi na Gorenjskem, kakor je pisal »Slovenec« dne 8. decembra, je bila nenavadno dobra in bogata, v prvi vrsti posebno glede jabolk, pa tudi glede drugega sadja, kakor že dolgo let ne. In kje je vzrok tej tako obilni sadni letini? Mislili, da se ne motim, če trdim, da v lanski nenavadno hudi zimi, kakršne nismo imeli od leta 1929. Tudi takrat smo imeli nenavadno dobro letino po prav hudi zimi. Vzrok je pač v tem, ker je zaradi tako hude zime poginil po drevju in pod njim v zemlji ves mrčes in golazen in vse njihove zalege, ki spomladi uničujejo sadno cvetje ob času cvetenja. Pa ta izredno huda in dolgotrajna zima nam je koristila še v dveh drugih ozihih. Lansko leto je bilo hroščeveto leto. Toda tako malo hroščev, kakor jih je bilo lanske spomladi, še ne pomnim v svojem življenju. Vsaj pri nas jih je bilo tako malo, da nekateri še vedno niso, da so v hroščevem letu. Tudi njih zalege je uničila huda zima zaradi globoko zamrznje zemlje in dolgotrajnega snega, ki je ležal na njej. Pa saj je trajala lanska zima skoraj do začetka maja. Če bi lanska huda in dolgotrajna zima ne imela nobene druge koristi, kakor da nam je uničila hrošče in njih zalege v tako obilnem številu, bi bila že ta korist neprecenljiva, ki se bo poznala še pozna leta na drevju in pri poljskih pridelkih. In še tretjo dobroto nam je prinesla lanska huda zima. Uničila nam je tudi še mnogo poljskih miši. Predlanskim sem bil priobčil v »Slovenec« 17. septembra, št. 218, spis »Zakaj je letos toliko poljskih miši« in sem v njem omenil, da je bil glavni vzrok v tem, ker je bilo predlanskim pri nas tako malo postolk, ki so njihove največje sovražnice in jih največ uničujejo. Tudi lani je bilo postolk še manj ko predlanskim, miši pa je uničila lani namesto njih huda zima in dolgotrajni sneg, da so poginile pod snežno odejo od hude zime in lakote. — J. Šašel.

— Tudi podeželski trgovci vam lahko postrežejo z izdvoji letošnje »Družinske pratike«. Treba jo je samo zahtevati. Knjigarne in veletrgovine so jo razposlale na vse strani Ljubljanske pokrajine. Kjer bi pa pratike ne mogli dobiti v domači trgovini, jo naročite naravnost iz Ljubljane in priložite znamko za 2 liri. V Ljubljani vam do 15. marca še vedno lahko postrežejo.

Lagerlöff: Dekle z Močevja

Iz Novega mesta

Novoodkriti gotski relikvirij. Med zanimivostmi novomeške kapitelske cerkve spada prav gotovo tudi novoodkriti gotski relikvirij. Pri vratih v shištno v prostori je bil vzidan v steno obdelan kamen, ki je predstavljal bradato moško glavo. Pomočnik konzervatorja za Dolenjsko g. Jože Gregorič je bil daljša mnenja, da je ta kamen najbrž sklepni iz reber starega kapitelskega prezbiterija. Ob priliki restavracijskih del pri cerkvi pa je dal odkopati ta obraz, in tedaj se je izkazalo, da to ni le relief, kot domnevno, nego polnplastična doprsna figura, pač obraz katerega svetnika, katerega identitete ni mogoče ugotoviti. Na prsih tega svetnika je pravokotna vdolbina, ki priča, da je poprsje služilo nekoč za relikvirij. Kipec je 40 cm visok, je precej poškodovan, manjka mu nos in tudi partija okoli ust je precej poškodovana. Vendar ga je mogoče do neke mere datirati. Način obdelave kipa, zlasti las in brade, je značilen za gotško plastiko iz konca 14. stol. do nekake srede 15. stoletja. Je to izrazit tip relikvirija v obliki doprsne figure svetnika, ki je bil običajen v romanski in gotski dobi. In ker pada datum zidanja kapitelskega prezbiterija prav v dobo, ki jo omenjamo zgoraj, je verjetno, da se je v najdenem poprsju neznanega svetnika ohranil kos prvotne cerkvene oprave. Skoraj nedvomno je, da je ta relikvirij stal po takratnem običaju na oltarju. Ker je mogoče datirati najdeno poprsje v tretje desetletje 15. stol., to je okoli 1429, ko je bil posvečen novi prezbiterij kapitelske cerkve, moremo trditi, da je bilo poprsje skoraj gotovo izdelano za veliki oltar. S to najdbo bo lepo izpolnjena dosedanja zbirka kulturno-zgodovinskih zanimivosti, ki je že zbrana za bodoči lapidarij, ki bo urejen v vhodni veži v kripti. Kip je toliko bolj zanimiv, ker je edinstvena statuirna plastika iz gotške dobe v Novem mestu.

Male stopnice kapitelske cerkve. To so stopnice, ki vodijo od cerkve dol proti mežnariji v Križatijsko ulico. Te stopnice so se tekom dolgih desetletij močno pokvarile. Treba bi jih bilo popraviti že davno, a ni bilo na razpolago dovolj denarnih sredstev. G. prost nikakor ni hotel obremenjevati cerkve, in tako je počasi zbiral in zbiral, dokler ni nabral dovolj velike vsote za popravilo teh stopnic. Ob priliki restavracijskih del pri kapitelski cerkvi so delavci popravili tudi te stopnice. Stopnišče je dobilo prav lepo arhitektonsko obliko, ki absolutno odgovarja vsemu kapiteljskemu okolju.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizlje

Smrt uglednega trgovca. V noči na sredo, 6. januarja, je v mestu Idria po težkem trpljenju izdihnil gosp. Pavel Lapajne, posestnik in trgovec, star 57 let. Rajnik je bil lastnik znane Lapajnetove trgovske hiše, ki je zaslovela z razpečevanjem krasnih idrijskih žipk, katere je izvažala zlasti pred svetovno vojno po vsem širokem svetu. Naj delavneju pokojniku, ki je bil na glasu kot spreten, podjeten trgovec in pošten človek, sveti večna luč, žalujočim preostanim pa naše toplo sožalje!

Slikar A. Cernigoj razstavlja. V prostorih tukajšnje »Bottega d'arte« na Korzu je v soboto, 9. januarja, razstavljal izbor svojih zadnjih del gosp. Avgust Cernigoj, priznani slikar iz Trieste. Razstavljenih je 12 pokrajin in 8 tihotit. Med pokrajinami je »Canal Grande«, »Pravoslavna cerkev« in »Barcola« iz Trieste. Tri so iz Lussina, potem je »Ljubljana«, »Vipavski pašnik« in »Illeve«. Izmed tihotit naj omenimo: »Marjetice«, »Sadje in cvetje«, »Ribe« in »Vazo z rožami«. Poleg teh je na razstavi večje število barvanih litografij, monotipij, akvarelov, risb in načrtov. Vse je zelo okusno razdeljeno, kar priča o zrelem Cernigojevem talentu in nudi po lepoti in tihi užitku življenja hrepenečemu srcu dobrodošel oddih. — Razstava ostane odprta do 25. januarja. Kdor želi okrasiti svoj dom z originalnimi umetniškimi deli, naj ne zamudi prilike! Pa tudi manj premožni naj razstavo z veseljem obiščejo, saj jim bodo umetnine nudile razvedrilo in užitek.

Z Gorenjskega

V Kranju so imeli preteklo soboto in nedeljo zvečer v Domu stranke pester večer in prid zimske pomoči. Geslo je bilo »Tvoj najljubši napev«. Iz Celovca je prisel kvartet organizacije KdF, ki je prepeval na željo posameznikov. Vstopnina je bila 2 marki. Sledile bodo nadaljnje predstave KdF. Pevke, pesnike in artistke bodo nastopile pri vojaškem obdarovanju. Predstave bodo imele naslov: »Pisani večeri«, »120 minut varietéja« in »Tri stare škatle«.

Delavska zavarovalnica, ki opravlja socialno zavarovanje za vso Gorenjsko, je imela letno skupno zborovanje. Upravni ravnatelj Anton Troppe je poročal na splošno o političnem položaju in je pojasnil naredbo župnega vodje o novi ureditvi socialnega zavarovanja. Obratovodja Spöck je zagotovil v imenu uslužbenecv, da bodo leti sodelovali pri socialnem skrbstvu in da bodo vsi obrati brezpogojno zvesti nalogam, ki jih je treba izvrševati.

O oddaji ovreje volne je objavil gorenjski tednik pojasnilo, kjer pravi: Rejci ovac z manj kakor 25 živalmi, starimi 1 leto in več, morajo na leto oddati od vsake ovce poldrugi kilogram potne volne ali 1 kg na hrbtu oprane volne in sicer na uradno mesto za oddajo volne. Ostalo volno smejo sami predelati ali jo pa lahko proti plačilu oddajo kakšnemu obratu za predelavo. Prodaja ali izročitev za lastno uporabo razpoložljive volne je prepovedana v kakršni koli obliki. Rejci z več kot 25 živalmi, starimi 1 leto in več, morajo oddati vso volno, torej tudi od ovac, ki so stare pod enim letom, vstevši jagnjeta.

Velika zbirka za zimsko pomoč bo na Koroškem in na Gorenjskem to soboto in nedeljo. Pripravljajo različne prireditve. Največja prireditev bo sledila v Celovcu in sicer v soboto zvečer v veliki dvorani KdF. Igrala bo vojaška godba in sodelovali bodo solisti gledališča kakor tudi baletni zbor. Geslo bo: »Vsi se smejte z nami!« Poskrbljeno bo za dobro pijačo in za prigrizke.

Vodstvo šolskega oddelka pri deželni vladi v Celovcu je spet prevzel vladni ravnatelj dr. Fr. Ratzler ki se je vrnil iz Krakova, kjer je po ministrski odredbi opravil neko večjo nalogo. Župni vodja mu je ob sprejemu dal potrebna navodila za ljudsko prosveto na Koroškem in na Gorenjskem.

S Spodnjega Stajerskega

Napredek kmetijstva na Spodnjem Stajerskem. Deželni kmetijski vodja Sepp Hainzl, ki je poverjenik za prehrano in poljedelstvo na Spodnjem Stajerskem, je objavil pregleden članek o razvoju kmetijstva na Spodnjem Stajerskem v eni izmed zadnjih »Tagespost«. Tam omenja, da je civilna uprava v aprilu leta 1941 našla na Spodnjem Stajerskem v poljedelstvu razmere, ki so bile mnogo slabše, kakor drugod na Stajerskem. Skoraj vseh 70.000 kmetij je trpelo zaradi krize poljedelstva in zato je bilo treba takoj začeti z obnovom. Načrti za organizatorično poljedelsko obnovo Spodnjega Stajerskega so bili ob zasedbi že pripravljeni. In zato je bilo ustanovljenih 6 prehranjevalnih uradov z oddelki A in B. Oddelki A so se bavili s pridelovanjem in s pripravljanjem živil, oddelki B pa so imeli posla z razpečevanjem in razdeljevanjem. V oddelkih A so bili tudi posebni svetovalci, ki so bili kmetovalcem na razpolago z nasveti. Poleg tega so bile ustanovljene posebne kmetijske posvetovalnice. Doslej sta bila ustanovljena tudi dva urada za plemenito živino, in sicer v Mariboru in Celju, dalje trije vinogradniški uradi, in sicer v Mariboru, Ptuj in Brežicah, dve vrtnarski posvetovalnici v Mariboru in Celju in kmetijska posvetovalnica v Mariboru. — Ob prevzemu oblasti je veljala prva skrb rešitvi le-

tine, ki je bila v nevarnosti zaradi pomanjkanja vprežne živine in prometnih sredstev. Ko je bilo končano zbiranje konj, volov, vozov in vpreg, ki jih je zapustila na spodnještajerskem ozemlju in v obmejnih hrvaških predelih bivša jugoslovanska armada, je bilo mogoče nad 3500 glav vprežne živine vrniti deloma z vozovi ali vprekami kmetom, deloma pa jim je bila živina prepuščena na posodo. V poletju leta 1942 pa je bila tako posojena živina, največ konji, prepuščena kmetom v last, v kolikor konj ni zahteval zase vojska.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrla v visoki starosti 88 let zasebnica ga. Rozalija Simič. Pri Treh ribnikih je umrl čevljarjev sin Avgust Zadravec. Nadalje so umrli v Mariboru 85 letni slikar Miha Siročič, 51 letni železniški ključavničar Vasilij Stojanovič in 75 letna zasebnica Marija Valher. — V Braslovčah je umrl po kratkem težkem trpljenju ugleden posestnik Anton Plaskan. Učakal je 69 let. Pokopali so ga v ponedeljek ob 11 dopoldne na braslovškem pokopališču. — Na vzhodni fronti je padel 21 letni Ferdinand Kuk, vojak v oklepniškem lovskem oddelku. Doma je bil iz Slivnice pri Celju. Njegov poveljnik je sporočil staršem, da je bil mladenič najboljši strelec v četi. Dne 19. oktobra je bil na kavkaški fronti smrtno nevarno ranjen in je naslednji dan izdihnil.

Iz Hrvaške

Poglavnikova odredba o pomilovanju. Na predlog ministra za pravosodje in bogočastje NDH je Poglavnik izdal odredbo, s katero je v celoti oprostil kazni, na katero je potovalno naglo sodišče obsodilo kanonika zagrebskega stolnega kapitlja in honorarnega profesorja na bogoslovni fakulteti zagrebskega vseučilišča dr. Pavla Lončarja. Z isto odredbo so kanoniku dr. Lončarju oproščene tudi vse posledice, ki so v zvezi z njegovo obsodbo pred omenjenim sodiščem.

Odredba o uporabljanju osebnih avtomobilov. Na predlog hrvaške vlade je Poglavnik podpisal zakonsko odredbo, po kateri se smejo v NDH osebni avtomobili uporabljati samo v javni službi in za izvrševanje važnih nalog v interesu državne obrambe, prehrane ljudstva in narodnega zdravja. Uporaba osebnih avtomobilov in motornih koles je prepovedana v vseh primerih, če je cilj in svrha potovanja mogoče doseči z drugimi prometnimi sredstvi. Po izdani odredbi imajo pravico do uporabe po enega osebnega avtomobila: predsednik Hrv. državnega sabora, ministri, vrhovni državni branilec, državni tajniki, glavni ravnatelji, veliki župani in oficirji v činu poveljnika divizije in v naslednjih višjih oficirskih činih. Državni svet ima pravico uporabljati dva osebna avtomobila.

Zagreb ima z Varaždinom tudi avtobusno zvezo. Hrvatska poštna uprava je obvestila javnost da je znova uvedla reden avtobusni promet med Zagrebom in Varaždinom.

Smrtna kosa med Slovence. V NDH so v zadnjem času umrli sledeči Slovenci: Josip Lončarič, župnik. Umrl v varaždinski bolnišnici dne 5. decembra. Ivan Grčić, železničar iz Maribora v Bos. Novem. Jereb Peter iz Jagerš v Lečimiru pri Hrv. Mitrovici, Tomaž Majer iz Dobrave pri Bledu v Banji Luk, Giza Podgornik, uradnik iz Maribora v Spaniovi pri Pakracu. V tem kraju so nadalje umrli: Josip Sander, železničar, Ivana Sander, Karel Sander in Rafael Sander. Simon Šturm, vpk. orožnik iz Maribora je umrl v Kukujevu pri Pakracu, Ferdinand Razgoršek iz Šmarznega ob Paki pa v Mostarju.

Smrt zaslužnega duhovnika. Na božični večer je umrl v Virju Martin Kovačević, župnik in dekan virjanski.

Odkup tobaka v Hercegovini. Ta mesec so pričele oblasti odkupovati tobak v Hercegovini. Cene za letošnji pridelek tobaka je monopolska uprava zvišala za 15%. Razen tega bodo sadilci tobaka dobili tudi žito za prehrano svojih družin. Letošnji pridelek tobaka v Hercegovini je zelo dober, toda zaradi dolgotrajne suše in še nekaterih drugih okolnosti tobak po težini ne odgovarja pridelku lanskega leta.

Iz Srbije

Podaljšanje rok za zamenjavo bivših jugoslovanskih kovancev. — Srbska Narodna banka je pred prazniki sporočila, da je podaljšala rok za obvezno zamenjavo vseh bivših jugoslovanskih dvo- in enodinarskih ter petdeset in petindvajset paskih kovancev do 31. januarja t. l.

Smrt vzorne slovenske matere. Dne 20. novembra lanskega leta je v Brešilih v Sumadiji po kratki in težki bolezni umrla Terezija Zlebnik, doma iz Slov. Gradca. Blaga žena ter dobra in vzorna mati je zapustila potrtega moža, dva še nepreskrbljena otroka in dve že odrasli hčerki. Pokojnica je bila skrbna mati, ki je vse svoje življenje posvetila družini in sreči svojih otrok. V najtežjih trenutkih življenja je iskala tolažbo v molitvi pri prev. Srcu Jezusovem. To ji je tudi izpolnilo zadnje željo ter ji je tik pred smrtjo poslalo na obisk katoliškega duhovnika, ki se je tedaj ravno mudil v bližini na misijonskem potovanju. Na pokopališče je drago pokojnico spremla vsa tamošnja slovenska kolonija. Rajni naj sveti večna luč, preostale pa naj tolaži Bog!

Drobna ljubljanska kronika

Kongregacija gospodinj in kongregacija učitelj pri sv. Jožetu. V nedeljo, dne 17. t. m., ne bo skupnega vs. obhajila, pač pa bo v ponedeljek 18. t. m. ob pol 7 zvečer redni shod. Pridite vsi!

Rojaki s Planine, iz Pilštajna, Kozlega in okolice vabljani k spominjski pobožnosti, ki bo v cerkvi na Rakovnici v nedeljo, dne 17. januarja ob 17.

Podružnica Sadržarskega in vrtnarskega društva v Šiški je dobila nekaj danskega semenskega krompirja. Člani ga dobe pri predsedniku na Vodnikovci c. 108.

Vsem, ki se hočejo pošteno razvedriti in uživati ob prijetni gledališki igri, priporočamo, naj si ogledajo jutri ob 3 popoldne na »Rokodelskem oderu« veselo in tudi vsebinsko dobro komedijo »Vihar v kozarcu«. Zaradi velikega povpraševanja vam priporočamo, da si priskrbite vstopnice v predprodaji, ki bo v nedeljo od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrankova 12-1, desno.

Koncert pianista Gorinja. V drugem delu njegovega koncertnega sporeda bodo slišali najprej eno najpomembnejših Brahmovskih balad op. 10 št. 3 v h-molu, ki je napisal na klavir. Nato dve skladbi francoskega avtorja Debussija. To sta: Odevi na 10 Golivov ples. Vsekar bo interesantno, kako ju bo izvedel slavni mojster Gorini, ki se bo predstavil naši koncertni publikli tudi kot skladatelj s svojo sonato, ki je napisana ustrežajoč modernim smeri. Izmed najnovejših modernistov je zastopnik na sporedu tudi italijanski mojster Casella, ki je lani koncertiral v Ljubljani. Slišali bomo dva njegova »črčerkarja, ki ju je napisal na dva Bach. Nazadnje bomo slišali Chopinovo fantazijo op. 49, Gorini je znamenit umetnik, velik pianist sedanje dobe

ter slajzen interpret del, ki jih izvaja na svojih koncertih. Povsod uživa velik sloves, zato priporočamo obisk njegovega koncerta vsem prijateljem klavirske igre. Koncert bo v ponedeljek, dne 18. januarja ob 8 popoldne v veliki filharmonični dvorani. Predsednik vstopnice v knjižarni G. Matice, prodaja vstopnice v Jermuševu, slovenskem rojaku iz Zelezne Kaple Pravi te dni je izšla zanimiva knjižica o njem, ki je bodo gotovo vsi prijatelji slovenskih misijonov vesel. V knjižici so tudi slike in opisi življenja sudanskih zamorcev. Srežite po knjižici in seznanjajte se z znamenitimi Slovenci! Knjižico dobite v vsaki knjigarni.

Triglavska rožica. — Pravičljiva igra. Spisal Mirko Kundič. Uprizorjena bo v nedeljo 17. januarja ob 4 popoldne na odru francoske prosvote. Vabimo starše, da pripeljejo tudi otroke na to lepo mladinsko igro. Predprodaja vstopnic v trgovini Sifligoj in na dan predstave v nedeljo pri bližnji francoski dvorani.

Grob ob Donavne je naslov listni knjižic, ki je za novo leto izšla v založbi A. sester Marijinega obiskanja. Knjižica vsebuje dnevnik in opis življenja v službi svetostojnice katre tega reda. Zelo je priporočamo posebno naši ženski mladini. V knjižici so tudi zanimljivi podatki o postanku in delu reda saxejskaj Marijinega obiskanja. Elzar članice imamo par let sem tudi v Ljubljani. Brošura izvod stane 6 lir in se dobi pri sestrah M. O. na Mestnem trgu 5-11.

Morske ribe. V Ljubljano je priselila iz Trieste pošiljka 50 komadov tako imenovanih morskih »palamid«, ki so silne tunin in jih je večeraj, v petek, predajala trdka »Riba« po 28 lir kg. Palamide so prispele v Ljubljano nekoliko zamrznjene in sveže. Pripravila se ta riba po silnih re-

ceptih kakor tunina. Ista trdka je dobila od Severnega morja do 100 kg svežih polenov in v zamrznjenem stanju. Polenovke so bile po 36 lir kg. Sladkovodnih rib ni bilo, ker je lov sedaj zaradi hude zime otežkočen in celo nemogoč.

Kupčije s hišami in zemljišč. Na nepremičninskem trgu je kljub zimi in snegu, ki onemogoča, da bi si interesi ogledali na licu mesta zemljiške parcele, postalo zadnje časi razmeroma živahno in se sklepajo velike kupne pogodbe. Zemljiško knjižni urad je v prvi polovici januarja že zaznamoval 15 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost 2.423.360 lir. Izvršena je bila ta mesec tudi bil kupni primoran na podlagi treh shod izposlovati v zemljiški knjiži prepis parcele na svoje ime. Točnik A se je bil že 1. 1939, domeni A točenem B, da bo prvi kupil neko parcelo v kat. občini Spodnja Šiška, toda B ne dovoli, da se parcela na njegovo ime prepis. Pozneje B ni hotel nič vedeti, da je pravi in dejanski lastnik parcele A. Leta 1941 je bil A primoran na podlagi shoda izposlovati v zemljiški knjiži prepis parcele na svoje ime. Tako je bil A primoran, da mu je bila pridelna lastninska pravica do parcele in da se na njegovo ime prepisala. Pravda se je zelo dolgo vlekla in je bila lani pri vrhovnem sodišču končno rešena. Vse tri sodne instance so obsodile točenca B v to, da mora priznati A-ju lastninsko pravico do parcele in dovoliti mu prepis na njegovo ime.

Pravda je bila zelo draga. Račiti samo stroški snega odvračala so znesli nad 20.000 lir, ko je bila parcela leta 1939. vredna 30.000 bivših dinarjev.

Gledališče

OPERA. Sobota, 16. januarja ob 17: »Beg iz seraja«. Premjera. Red Premierski. — Nedelja, 17. januarja ob 11: »Angel z avtom«. Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 16: »Thal«. desno.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja 17. januarja ob 5 popoldne: »Vihar v kozarcu«. Opozorjamo na predprodajo vstopnic, ki ho v nedeljo od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrankova 12-1, desno.

RADIO. Sobota, 16. januarja: 7.30 Laha glasba. — 8 Napoved časa: poročila v ljubljanski. — 12.20 Plošče. — 12.30 Poročila v ljubljanski. — 12.45 Simfonična glasba. — 13 Napoved časa: poročila v ljubljanski. — 13.05 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenskni. — 13.10 Laha glasba od večeraj in danes — orkester vodi dirigent Petralia. — 14 Poročila v ljubljanski. 14.10 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijance. — Operetna glasba. — 15 Poročila v slovenskni. — 15.15 Pokrajinski vestnik. — 17 Napoved časa: poročila v ljubljanski. — 17.10 Pet minut gospoda X. 17.15 Glasba sedemdesetega stoletja. — 17.35 Gospodinjino predavanje v slovenskni. — 19.30 Poročila v slovenskni. — 19.45 Koncert kitarista Stanka Preka. — 20 Napoved časa: poročila v ljubljanski. — 20.15 Komentar dnevnih dogodkov v slovenskni. — 20.30 Lira in prireditve družbe EJAR: Verdi: Ples v maskah — orkester vodi dirigent Arturo Lucon. V odmorih: predavanje v slovenskni, zanimivosti v slovenskni. Po končani operi: poročila v ljubljanski.

LEKARNE. Nočno službo tmo: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote ob 20 do ponedeljka ob 8 jutraj mestni zdravnik dr. Debelak Gvido, Bleiweisova cesta 62.

Poizvedovanja

Našel sem aluminijasti ključ. Oddal sem ga v podružnici »Slovenec« na Miklošičevi cesti 5.

Dve davčni knjižici sta bili najdeni na živilskem trgu. Dobe se v upravi »Slovenec«. Naloga je bila manjša vsota denarja. Kateri dobi lastnik v mikarju Janežič, Poljanska c. 3. Istotam dobi svoj atlas oni, ki ga je tam pozabil.

A. Fogazzaro:

84

Palača ob jezeru

»Nič ne vem, ničesar se ne spominjam. Nikdar nisem živel, kakor samo zdaj. Vedel sem samo, da bo prišel ta trenutek. Hrepenim po tem, da bi ga užival.«

Imel je čuden občutek, kakor da se pogreza v praznino. Hrepenel je po tem, da bi se pogreznil čim nižje, brez vsakega upanja na rešitev.

»Nikar mi tako ne stiskaj rok!« mu je dejala Marina in se skušala osvoboditi. »Nočem!« je vzkliknila, ko je videla, da se Silla ne zmeni za njene besede.

Njen pogled je bil tako ponosen in prav tako njen glas, da je Silla takoj ubogal. Dvignila se je in se oddaljila od njega s sklonjeno glavo. Hipoma pa se je okrenila in udarila z nogo ob tla.

»Pomisli! Pomisli vendar!« Silla je zagomazala po životu. Streznil se je. Neka čudna, strahotna slutnja mu je vstala v duši.

Marina ga je nenadoma vprašala:

»Zakaj si me tisti večer imenoval Cecilija?«

»Ker sem odkril da si ti Cecilija, ki mi je pisala.«

Marina se je za trenutek zamislila, nato pa je dejala mirno:

»Seveda. Saj sem si to predstavljala. A snovi, je pristavila, »a preje, zakaj si mi dejal, da se vsega spominjaš?«

»Ker sem menil, da govoriš o najinem dopisovanju, o trenutku, ko sem te objel tam spodaj v pristanu.«

Marina je sedla k mizi, vzela iz nje rokopis in zdelo se je, kakor da se je popolnoma zatopila v čitanje teh starih porumenelih papirjev. Nenadoma pa se je zopet dvignila.

»Zaupala ti bom skrivnost, ki se tiče tudi tebe,« je dejala in začela ugašati sveče, popolnoma mirno, kakor da bi njihovi plameni bili živi in bi mogli slišati. Samo skozi odprta vrata spalnice je prihajala medla svetloba, ki je slabotno osvetljevala tla in bližnje pohištvo.

Marina je prišla Silla za roko, ga potegnila v najtemnejši kot sobe, tik poleg vrat, ki so vodila na hodnik in mu zašepetala:

»Ne veš še, kdo sem.« Silla ni razumel in tudi ni odgovoril ničesar. Ona temna slutnja je postajala vedno močnejša.

»Se se spominjaš tistega večera v loži in ženske, ki si jo obdolževali? Zaradi tiste obdolžitve sem se razjezila in te žalila?«

Silla je še vedno molčal.

»Se ne spominjaš? Grofica Varrega d'Ormen-go?«

»Da,« je dejal, ko se je v hipu spomnil tega dogodka. Čakal je, da mu Marina pove še več. Ona pa je naslonila glavo na njegovo ramo in začela jokati. Med jokom je nekaj zašepetala, česar pa Silla ni razumel. Sklonil se je k njej in jo prosil, naj ponovi.

»Jaz sem,« je ponovila med jokom. Silla se je nehoti zganil in pritajeno vzkliknil. Marina se je odmaknila za korak od njega in vprašala:

»Torej mi verjameš?«

»Nikakor ne!« ji je odvrnil Silla.

Njegov odgovor je bil tako tih, da ga je ona bolj uganila kot slišala.

Marina ni več jokala. Čisto tiho je dejala:

»Moj Bog, kako ste vsi nizkotni!«

Bil je čas, ko bi nihče ne mogel reči Silli, da je nizkoten. A zdaj je bilo drugače in boleče je to občutil.

»Ti, ti,« je nadaljevala Marina, »ti sam si mi pisal, da veruješ v večkratno življenje. Kakšna je torej bila tvoja vera? Bila je samo domišljija in ne vera. Trdim, da je tako, a ti mi ne veruješ, meniš, da sem blazna! Čemu si domišljal, da si plemenit in velik, ko pa si majhen? Pojdi!«

Silla pa se ni hotel umakniti. Hotel je vedeti več, silil je vanjo z vprašanji. Ona pa mu je ponavljala:

»Pojdi, pojdi!« Končno pa se je vdala.

»Poslušaj me,« mu je dejala. »Hodiva.«

Začela sta počasi hoditi okrog klavirja. Marina je govorila hitro in tako tiho, da se je moral Silla ves čas sklanjati k njej, da je mogel slišati njene besede.

Njegov obraz je v začetku izražal mrzlično radovednost, čez nekaj časa pa so njegove oči postale steklene in izbuljene. Marina je govorila brez prestanka in si medtem pritiskala pest na čelo. Nenadoma pa sta obstala.

»Kako to?« je dejal Silla.

Marina mu ni odgovorila. Takoj nato je zahreščala neka vzmet. Silla je zopet tiho vprašal. Marina mu ni odgovorila. Odšla je v spalnico in se vrnila s svečo v roki in jo postavila na mizo.

Bila je smrtnobleda in njene oči so čudno žarele. Silla je poželjivo pograbil rokopis. Marina je pozorno zasledovala strašno zgodbo na njegovih nemih ustnicah in tresočih rokah. Medtem ko je Silla čital, so se po spodnjem hodniku slišali nagli

koraki, a nihče izmed njih se ni zmenil za to. Od časa do časa je Silla strepetal, in izgovoril nekaj besed. Marina se mu je tedaj približala, se s prstom dotaknila rokopisa, vsa prevzeta.

»Se spominjaš?« jo je nenadoma vprašal in čital dalje.

»Vsega, vsega,« mu je odvrnila. »Čital to na glas.«

Silla je čital:

»Pomentle so, da se bom zopet rodila, da bom zopet živel med temi stenami. Tukaj se bom mogla masčevati. tukaj bom ljubila Renata in tudi on me bo ljubil. Bilo je pisano že nekaj, česar pa nisem mogla razbrati. Morda je bilo ime, ki ga bo on tedaj nosil.«

»Ti pa se ne spominjaš?« je dejala žalostno. Ni je slišal, tako ga je prevzela vsebina rokopisa. Molče je čital naprej. Prišel je do točke, ob kateri je strepetal in prečital stavek na glas:

»O ko bi se mogla tedaj dvigniti na mrtvaškem odru in spregovoriti!«

»Govorila sem,« je dejala Marina, »prejšnjo noč, kakor da bi se pravkar dvignila iz rakve. Zadelo sem ga smrtno.«

Silla se ni zmenil za njene besede in je čital dalje. Ko je dospel do besed: »Ko bom v prihodnjem življenju...« mu je Marina iztrgala list iz rok, ga prišla z obema rokama za glavo, jo nagnila k sebi in jo stisnila na vso moč.

»Ti pa nisi verjel!« mu je dejala. »Odpustila sem ti, ker te ljubim. Tudi jaz najprej nisem verjela. Prav tukaj sem pokleknila. Glej!«

Pokleknila je poleg mize ter naslonila roke in glavo nanjo.

Prve nogavice

Pred kratkim je minilo približno 700 let, odkar so se pojavile prve nogavice. Njihova domovina je Španija, kjer je nekdo prišel na misel, da jih je začel plesti. Prve ljudi, ki so jih pričeli nositi, je ljudstvo smatralo za čudake, ker so si dotedaj ljudje ovijali noge s suknjenimi trakovi. Iz Španije se je nošnja nogavic hitro razširila v druge dežele, kjer so jih najprej nosili, kakor že prej v Španiji, samo plemiči. Tako je na primer francoski kralj Henrik VIII. nosil »španske« nogavice. Ko je za vladanja Jakoba I. Skotskega v 14. stoletju neki Wiliam Leo hotel uvesti splošno nošnjo nogavic, s svojim poskusom ni uspel. Šele

po dolgotrajnem dokazovanju praktičnosti nogavic, je kralj dovolil nositi hlače.

Stanovanjska akcija v Budimpešti

Občinski odbor madžarskega prestolnega mesta se že dalje časa bavi z ureditvijo stanovanjskega vprašanja, ki je postalo posebno pereče zaradi pomanjkanja manjših stanovanjskih prostorov. Mestna uprava namerava ta problem rešiti skupno z državnim socialno-zavarovalnim uradom z zgraditvijo 5000 novih manjših stanovanjskih prostorov. Za graditev novih stanovanj, ki bodo imela samo po eno sobo in kuhinjo s potrebnimi priključki, je stavbna komisija že izdelala načrte in proračune. Stroški za zgraditev takega stanovanja se bodo gibali od 12.000 do 14.000 pengov.

Znebiti bi se je hotel

»Nabiram za dom starih gospa. Mi lahko kaj odetopite?«
»Seveda, seveda. Staro taššo lahko takoj vzamete s seboj.«

Srečno Novo leto
želim vsem cenj. odjemalcem

Franc Kosmač

splošno ključavnicarstvo
Ljubljana
Jeranova 5 - Tržaška 11
Telefon 32-25

Srečno in uspešno
polno novo leto
želim vsem
cenjenim strankam

IVAN PODOBNIK
splošno in strojno mizarstvo
Ljubljana — Jeranova 14

TEL. **KINO UNION** 22-21
Od odrske plesalke do kmetice — dunajsko koroška zgodba

»Vse zaradi ljubezni«
V gl. vlogi: Gusti Huber, Wolf Albach Retty
PREDSTAVE:
ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30.

TEL. **KINO MATICA** 22-41
Tajinsvena ljubzenska drama

»Molčeča usta«
z znanimi igralci: Fosco Giachetti, Annette Bach, Andrea Checchi, Carlo Campanini.
PREDSTAVE:
dnevno ob 14.30, 16.30 in 18.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30.

TEL. **KINO SLOGA** 27-30
Temne in sončne strani naše mladosti lepo prikazane v filmu

»Počitnice v kolegiju«
Film, ki vam pokliče v spomin najlepša leta vaše mladosti. V gl. vlogi: Enrico Poupon.
PREDSTAVE ob delavnikih od 14.30 dalje; ob nedeljah ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30.

Srečno
novo leto
želim
vsem
svojim
cenjenim
naročnikom
in odjemalcem

Tvornica mila in kemičnih proizvodov

MERKUR LJUBLJANA
Stari trg 17. Tel. 33-77

Edgar Wallace:

45

Skrivnost skrivljene sveče

Roman

Tudi po tem napadu me je naslednji dan obiskal Kara in spet sem mu najbrž povedal, ne spominjam se več dobro, kaj se je zgodilo preteklo noč. Čudno bi bilo, ako bi mu o tem ne pravil, ker smo o dogodku mnogo govorili z ženo in s služkinjami.

Potem je prišlo tisto grozljivo pismo, ko je bil Kara kakor slučajno navzoč. In tisti večer, ko je bil še pri nas, sem odšel, da bi poiskal njegovega šoferja. Ostal je kakor minuto pri moji ženi, nato je z neko pretvezo stopil v mojo knjižnico. Tam je vložil v revolver naboj, zaupajoč, da bom sprožil samo, ko bom streljal na svojo žrtev, pri čemer je tvegal usodno igro. Preden mi je poslal browning, je namreč tako zrahljal njegovo vzmet, da se je ob najmanjšem dotiku sprožil, in ker je bil revolver avtomatičen, kakor veste, in je prvi izstreljek povzročil, da je prišel na vrsto drugi in tako dalje, ni bilo izključeno, da bi bil njegov načrt spodletel, a da bi lahko tudi jaz padel.

Kar se je zgodilo tisto noč, pa tako že veste.

Potem je govoril še o obravnavi in obsodbi ter preletel vse svoje doživljaje do tistega jutra, ko je zbežal iz Dartmoora.

»Kara je vedel, da je bila moja nedolžnost dokazana, in je bil besen. Sovražil me je, ker sem dobil, kar bi bil on rad, a tedaj ni več maral, veste. Ko je videl, da bo nenadno konec trpljenja, ki ga je zamislil zame in za mojo

ženo, je zasnoval takoj drug načrt, kako bi jo mučil.

»Vi niste vedeli,« je rekel, obrnivši se k T. Ks.-u, »da je dober mesec po moji obsodbi prišel neki zlikovec k moji ženi in ji pripovedoval, da je bil isto izpuščen iz Portlanda ali Wormwood Scrubbs in da me je videl. Grozna zgodba, ki ji jo je pripovedoval ta sel, bi zadostovala, da bi strla srce še tako pogumne žene. Pripovedoval je o trpinčenju, o nasilnosti čuvajev, o moji boleznii in blaznosti, a vse tako, da je trgla srce nežne in zveste žene.

To je bil Karov načrt. Ne z bičem ali z nožem, temveč rezati v srce s strupeno besedo, rezati prav do dna. Ko je izvedel, da me izpušči, — morda je uganil, morda je kako pod roko izvedel, da ho pomiloščenje podpisano — je zamislil svoj veliki načrt, ki bi ga moral v pičlih dveh dneh izvršiti.

Dopolnje je neki njegov agent našel nekega čuvaja, ki je imel težave z oblastmi, ker je bil podkupljiv in je bil na tem, da bi ga odpustili s službe. Temu je ponudil tako vsoto, da jo je sprejel.

Kara, ki je bil, kakor veste, dober pilot, si je bil kupil monoplan. S tem novim aparatom je odletel v Devon in je jutraj pristal na neki samotni.

O begu ni potrebno, da bi vam pripovedoval, ker moja povest se prav za prav začne s tistim trenutkom, ko sem stopil na ladjo. Najprej sem seveda želel videti svojo ženo, a Kara me je silil, naj grem najprej v svojo kabino in se preoblečem. Šele tedaj sem se zavedel, da sem oblečen kot kaznjencev. V kabini me je čakala čedna obleka in ne morem izraziti veselja, ki sem ga imel, ko sem imel spet mehko

perilo in udobno obleko namesto jetniške uniforme.

Ko sem se preoblekel, me je neki grški hišnik odpeljal v prostoren salon, kjer sem našel svojo drago, ki me je čakala.

Glas mi je prešel v nekaj šepet in poteklo je nekaj minut, preden je obvladal svojo gignjenost.

»Karu ni prav zaupala, a je vendar vztrajal. Obrazložil ji je svoj načrt in ji pokazal monoplan; kljub temu si ni upala na krov in je čakala na motorni čoln, ki je plul vzporedno z jacht, dokler ni pristal in je tako videla, da Kara ni lagal. Čoln je bil Kara najel in oba moža, ki sta bila v njem, je najbrž tako dobro plačal kakor čuvaja.

Veseli je svobode more prav občutiti samo tisti, ki je pretrpel grozote ječe. Nič posebnega ni ta ugotovitev, a ko gre za opis elementarnih zadev, ni treba podrobnosti. Vožnja je bila brez posebnih doživljajev in pusta. Kara, ki ni vsiljivo prihajal k nama, sva videla le redko. Najbolj sva se bala, da bi nas ustavila kaka angleška torpedovka ali da bi nas v Gibraltarju preiskale angleške oblasti. Kara je na vse to mislil in je dal naložiti na ladjo dovolj premoga za vso vožnjo.

Na Sredozemskem morju nas je zalotil hud vihar, sicer pa se ni zgodilo nič posebnega, dokler nismo prišli v Drač. Izkrčati smo se morali preoblečeni, ker je menil Kara, da bi nam sicer angleški konzul utegnil delati kake sitnosti. Oblekli smo se v turško nošo. Grace je bila popolnoma zastrta, jaz pa sem v umazanem kaftanu, ki se je prilegal mojemu zamazanemu in neobritemu obrazu, prišel na suho, ne da bi me kaj zadrževali.

Karov dom je bil in je še kakih osemnajst milj od Drača. Ni ob glavni cesti. Do njega prideš po kamniti stezi, ki se vzpenja med gričin na južni strani mesta. Morali smo ob močvirjih in lagunah, se vzpenjati vedno više od pologa do pologa in prišli potem na gorsko cesto, ki drži čez višine.

Karova palača, drugače se njegov dom res ne more imenovati, je zgrajena nad morjem na polotoku Akrokeravnija. Tod je dežela bolj obljubljena in bolj obdelana. Prehodili smo prostrane obronke, porasle z murvami in oljkami, medtem ko so se razprostirala po dolinah turšičina in pšenična polja. Palača se dviga na visoki planoti. Do nje vodita dve poti, ki se lahko branijo. In so jih tudi branili v preteklosti in pozneje proti sultanovim četam in proti vstaškim tolpom kakega tekmeča v sosednem ozemlju, ki so hotele zavzeti to planoto.

Skipetari so ostali še dokaj zvesti svojemu glavarju Karu. Plačeval jih je tako dobro, da jim ni kazalo ropati pri njem. Poleg tega jih je vsako toliko časa sam ali kdo njegovih zapnikov vodil na kak krajši pohod. Palača je bila zgrajena bolj v maverskem kot v turškem slogu. Čeprav je kazala orientalsko lice, se je le poznal vpliv italijanske arhitekture. Bila je poslopje z dvorišči, ki so jih obdajali beli stebri, s tlakovanimi velikimi hodniki, z vodnjaki in temnimi, hladnimi sobami.

Ko sem prvič stopil skozi glavna vrata, sem deloma razumel Karovo vplivnost in oblast. Sprejelo nas je kakih dvajset orientalskih slug, ki so bili vsi lepo opravljeni, molčeči in poslušni. Odvedel je naju v svojo sobo.